

Biologisch-dynamische landbouwgemeenschappen als zonnige oases

Frans Lutters

Over twee jaar is het 100 jaar geleden dat Rudolf Steiner in het Poolse Kobierzyce (Koberwitz) de cursus gaf die het uitgangpunt vormt van de BD-landbouw. Deze cursus was meer dan de introductie van een nieuwe landbouwmethode, het was ook een sociale en culturele impuls. Het stond Rudolf Steiner voor ogen dat de BD-landbouw verbonden zou worden met bedrijven die zowel op het gebied van de natuur als ook de cultuur, oases voor de toekomst van de aarde zouden worden. Op dit moment, nu het klimaat van de aarde in beweging is en ons dwingt tot noodzakelijke veranderingen in onze verhouding tot natuur en landbouw, is dit werk meer dan actueel.

Het waren graaf Carl en Johanna von Keyserlingk die Rudolf Steiner tijdens de pinksterdagen van 1924 op hun landgoed uitnodigden om een cursus over de vernieuwing van de landbouw te geven. Het echtpaar was door een hartelijke vriendschap met de grondlegger van de antroposofische geesteswetenschap verbonden.

Carl von Keyserlingk had de verantwoording over een landbouwbedrijf van 7500 hectare en zette zich daarnaast in voor de verbetering van de levensomstandigheden van arbeiders. Zijn vrouw Johanna had bijzondere spirituele vermogens die door Rudolf Steiner zeer gewaardeerd werden, een nieuw helderziend bewustzijn dat zich in de loop van het derde millennium, dus vanaf onze tijd, bij steeds meer mensen zal ontwikkelen.

Johanna zag het belang voor de mens om zich te richten op genezende zonnekrachten, de Christuskracht, die sinds het begin van onze jaartelling vanuit de aarde omhoog stromen. Deze krachten worden door onder andere preparaten toegankelijk gemaakt. Steiner verwoordde deze beleving als volgt in een spreuk:

‘In de wending der tijden
Trad het wereldgeesteslicht
In de aardse wezensstroom..
Goddelijk licht
Christuszon’ (2)

Tijdens een belangrijk gesprek tijdens de Landbouwcursus werd Rudolf Steiner heel concreet over de bijzondere taak van de landbouw in de toekomst. Hij sprak over de landbouwbedrijven die tevens een sociale en culturele taak op zich zouden nemen. Hij zag het als noodzakelijk om plaatsen mogelijk te maken in landbouw, sociaal werk en cultuur die samen oases zouden vormen van waaruit genezende krachten kunnen stromen. (3) Rudolf Steiner zei letterlijk: ‘Vanuit zulke ‘oases’ zullen opstandingskrachten door de aardkorst dringen en genezend door de voeten van de mensen opstralen. Want nu stijgen er zoveel ziekmakende, degenererende krachten omhoog.’ (4) Degeneratie van de grond en natuur leidt, mede door het massale gifgebruik en genetische manipulatie, tot grote mondiale problemen. Herstellende krachten zijn letterlijk ‘broodnodig’.

Opvallend is het gebruik van het begrip ‘ oases’ door Rudolf Steiner. Hij noemt deze landbouwbedrijven geen eilanden. Een eiland kun je enkel bereiken door een tocht over het water, zij ligt afgezonderd van het vaste land en eilandbewoners leven, min of meer, op zichzelf. Bij een oase ligt dit anders. Oases dienen voor iedereen toegankelijk te zijn. Zonder oases is het onmogelijk om een

woestijn door te reizen. Oasen geven hoop en nemen alle reizigers op die nieuwe levenskrachten, die water, nodig hebben. Johanna was heel duidelijk: 'We moeten plaatsen van vrede en liefde creëren... De Doctor (Rudolf Steiner) heeft ons hiervoor de landbouw cursus als werktuig gegeven.' (4) Vrede en liefde groeit in het weggeven, zoals de Russische dichter Leo Tolstoj in zijn beroemde korte verhaal *Waarvan leeft de mens* al schreef. (5)

Op de terugreis uit Koberwitz was Rudolf Steiner voldaan. Een jonge vriend die hem op de reis begeleidde, schrijft hoe hij na vertrek 'na enige tijd zwijgend nadenken in terugblik op de voorbije dagen, plotseling met vreugdevolle nadruk zei 'We hebben een belangrijk werk volbracht!' Niet vaak heb ik Rudolf Steiner na volbrachte werkzaamheden zo blij en zichtbaar gelukkig beleefd, als op dit moment na de landbouwconferentie. '(6)

Een bron ging stromen die niet meer te stoppen is. Laat de biodynamische landbouw een levende stroom blijven, tot een altijd maar grotere kracht worden, waardoor overal ter wereld oasen ter heling kunnen zijn, in de woestijn van financiële druk en uitbuiting van de aarde.

In het veelgelezen boek *De Alchemist* schrijft Paolo Coelho : 'Een oase is neutraal terrein. Niemand valt een oase aan...'. (7) Er leeft in iedere oase een geheimzinnige kracht, die ondanks oorlog en vernietiging niet verloren kan gaan. Deze kracht is te ervaren wanneer we een biodynamisch bedrijf bezoeken. Er lijkt een tere glans over de velden, tuinen, stallen en gebouwen te liggen. Deze glans kent iedereen en is verwant aan de glans van het jonge kind. Het is de verborgen zonnekracht die als warmte, licht en leven uit de aarde omhoog straalt en vrede brengt. Mede hierdoor kunnen landbouwbedrijven ook in sociaal en cultureel opzicht tot oasen van menselijkheid worden. Waar een gelijkwaardige en liefdevolle relatie tot dieren- en plantenwereld tot het dagelijkse leven behoort. In deze Dynamisch Perspectief zijn een aantal mooie voorbeelden beschreven. Hier gaat een niet te onderschatten werking van uit die, in deze tijd van crisis en grote uitdagingen, hoop en perspectief voor de toekomst geeft.

Noten

1. Kromme K. (2006: 114 ev.) Gastvrouw van de nieuwe pinkstergeest Johanna von Keyserlingk 1879 – 1966, in Kiemen voor een nieuwe cultuur, Maurits in 't Veld (red.) Zutphen, Kamerling
2. Fragment uit de Grondsteenspreuk van Rudolf Steiner(Kerstmis 1923) zie bijv. Lievegoed B. (2018) *Bezinning op de Grondsteen*, Amsterdam, Pentagon
3. Keyserlingk A. (1974:70) *Koberwitz 1924 Geburtstunde einer neuen Landwirtschaft*, Verlag Elisabeth Hilfswerk)
4. Niet uitgegeven notities uit brief van Johanna van Keyserlingk aan Emil Bock in bezit van de auteur
5. Tolstoj L. (2005) *Waarvan Leeft De Mens*, Atlas, Oog & Blik.
6. Keyserlingk A. (1974; 83) *Koberwitz 1924 Geburtstunde einer neuen Landwirtschaft*, Verlag Elisabeth Hilfswerk)
7. Coelho P. (1998; 64) *De Alchemist*, Amsterdam, Uitgeverij De Arbeiders Pers).